

ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА

**ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету
25 серпня 2022 року,
протокол № 1

Перша проректорка, голова методичної
ради університету, кандидатка наук з
державного управління, доцентка

_____ Ірина КОВТУН

25 серпня 2022 року

м.п.

НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
навчальної дисципліни
«СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»
для підготовки на першому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня бакалавра
за спеціальністю 232 Соціальне забезпечення
галузі знань 23 Соціальна робота
денної форми навчання

м. Хмельницький
2022

РОЗРОБНИК:

Доцент кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
доктор педагогічних наук, професор
23 серпня 2022 року

_____ Ганна РІДКОДУБСЬКА

СХВАЛЕНО

Рішення кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання
23 серпня 2022 року, протокол №1

Завідувач кафедри філософії, соціально-гуманітарних наук та фізичного виховання,
доктор філософських наук, професор
24 серпня 2022 року

_____ Леонід ВИГОВСЬКИЙ

Деканеса факультету управління та економіки,
кандидатка економічних наук, доцентка

25 серпня 2022 року

_____ Тетяна ТЕРЕЩЕНКО

ЗМІСТ

	Стор.
1. Структура вивчення навчальної дисципліни	– 2
1.1. Тематичний план навчальної дисципліни	– 3
1.2. Лекції (<i>теми і плани</i>)	– 3
1.3. Семінарські заняття	– 6
1.4. Самостійна робота студентів	– 27
1.5. Індивідуальні завдання	– 40
1.6. Підсумковий контроль	– 41
2. Схема нарахування балів	– 43
3. Рекомендовані джерела	– 47
4. Інформаційні ресурси в Інтернеті	– 51

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

№ теми	Назва теми	Денна форма навчання					
		Усього	у тому числі				
			Лекції	Сем. (прак).	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Вступ Соціальна педагогіка як галузь знань	8	2	2	-	-	4
2.	Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності. Методи дослідження в соціальній педагогіці	8	2	2	-	-	4
3	Основні етапи становлення соціальної педагогіки як навчальної дисципліни	8	2	2	-	-	4
4	Теоретичні основи соціальної педагогіки	9	2	2	-	-	5
5	Зміст, основні напрями професійної діяльності соціального працівника.	9	2	2	-	-	5
6	Професійні, етичні та кваліфікаційні вимоги до фахівця соціальної сфери.	9	2	2	-	-	5
7	Організація та планування професійної діяльності соціального працівника.	8	2	2	-	-	4
8	Соціалізація. Ціннісний вимір соціалізації	8	2	2	-	-	4
9	Мікро – мезо – та макро – фактори соціалізації	8	2	2	-	-	4
10	Мезофактори соціалізації	8	2	2	-	-	4
11	Мегафактори соціалізації	8	2	2	-	-	4
12	Основні проблеми сучасної віктимології	8	2	2	-	-	4
13	Основні поняття теорії соціального виховання. Об'єкти та суб'єкти соціального виховання.	6	2	-	-	-	4
	Всього годин	105	26	24			55

1.2. Лекції

ТЕМА 1 Вступ Соціальна педагогіка як галузь знань

Основні шляхи розвитку соціальної педагогіки та соціальної роботи. Предмет соціальної педагогіки. Функції та завдання соціальної педагогіки. Структура (розділи) соціальної педагогіки. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.

Література: [1 (с. 7-15); 2 (с.152-169); 3 (с. 5-20); 4 (с. 3-7); 5 (с. 5-13)]

ТЕМА 2. Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності. Методи дослідження в соціальній педагогіці.

Альтруїзм та благодійність – основні підгрунтя розвитку доброчинності в Україні. Теоретичні основи соціально-педагогічної діяльності. Метод у соціальній

педагогіці. Класифікація методів. Методи дослідження. Методи соціального виховання. Методи соціально-психологічної допомоги.

Література: [1 (с. 68-73); 3 (с. 27-32); 5 (с. 271-294)]

ТЕМА 3. Основні етапи становлення соціальної педагогіки як навчальної дисципліни.

Передумови становлення соціальної педагогіки як науки. Основні проблеми періодизації історії соціально-педагогічної діяльності в Україні. Основні етапи в історії розвитку соціальної роботи і соціальної педагогіки в нашій країні. Соціально-педагогічні дослідження за кордоном. Елементи соціальної педагогіки у розвитку вітчизняної педагогічної думки. Соціалізаційна ідея педагогіки в працях О. Залужного та І. Соколянського.

Література: [2 (с. 134-150); 3 (с. 5-11); 4 (с. 4-7); 5 (с.193-246)]

ТЕМА 4. Теоретичні основи соціальної педагогіки

Базові теорії соціальної педагогіки. Основні категорії соціальної педагогіки. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості. Специфіка соціально-педагогічної діяльності. Принципи соціально-педагогічної діяльності.

Література: [1 (с. 15-44); 2 (с. 131-134); 3 (с. 35-51)]

ТЕМА 5. Зміст, основні напрями професійної діяльності соціального працівника.

Зміст та структура соціально-педагогічної діяльності. Суб'єкти та об'єкти соціально-педагогічної діяльності. Основні напрями та складові соціально-педагогічної діяльності. Функції соціально-педагогічної діяльності. Ресурси соціально-педагогічної діяльності

Література: [1 (с. 45-67; 74); 2 (с. 86-93); 5 (с. 270-328)]

ТЕМА 6. Професійні, етичні та кваліфікаційні вимоги до фахівця соціальної сфери.

Професійний портрет (модель) соціального працівника. Професіограма соціального працівника. Особистісно-професійні характеристики соціального працівника. Професійні ролі соціального працівника. Функціональний аспект діяльності соціального працівника. Кваліфікаційні вимоги до соціального працівника. Етичний аспект діяльності соціального працівника. Етика соціально-педагогічної діяльності.

Література: [1 (с. 78-82); 2 (с. 111-124); 3 (с. 76-83)]

ТЕМА 7. Організація та планування професійної діяльності соціального працівника.

Діловодство соціального працівника. Види ділових листів. Планування соціально-педагогічної роботи. Основні форми планів. Особливості складання програми соціального працівника. Основні вимоги, які забезпечують якісне планування. Критерії ефективності роботи соціального працівника.

Література: [1 (с. 45-77); 2 (с. 80-115); 3 (с. 52-63)]

ТЕМА 8. Соціалізація. Ціннісний вимір соціалізації.

Загальне уявлення про соціалізацію: сутність, підходи, сфери, стадії (етапи). Види та складові соціалізації. Фактори, агенти та засоби соціалізації. Механізми соціалізації.

Соціальні інститути як організовані форми соціалізації. Проблеми соціалізації в сучасних соціологічних теоріях. Соціалізованість як результат соціалізації. Поняття «цінність» Нормативний та креативний аспекти соціалізації. П'ять типів способу адаптації за Робертом Мертоном.

Література: [1 (с. 15-44); 4 (с. 8-30); 5 (с. 39-57)]

ТЕМА 9. Мікро – мезо – та макро – фактори соціалізації.

Сім'я як провідний фактор соціалізації. Сучасна сім'я, її проблеми, криза сім'ї. Основні функції сім'ї в процесі соціалізації. Тип поселення. Особливості сільського, селищного та міського способів життя, їх вплив на соціалізацію особистості. Засоби масової комунікації:

загальна характеристика та функції. Роль ЗМІ та вплив на засвоєння норм і формування ціннісних орієнтацій особистості. Субкультура, її ознаки та функції. Регіональні умови як мезофактор соціалізації особистості. Космос (Всесвіт) та проблема його впливу на життя людей на планеті Земля. Вчення В.І. Вернадського, В.М. Бехтерева, П.П. Лазарева, А.Л. Чижевського про вплив космічних сил на життя землян. Глобальні проблеми людства. Світові цивілізації. Вплив світових та планетарних процесів на соціалізацію людини.

Література: [4 (с. 31-34); 5 (с. 151-172)]

ТЕМА 10. Мезофактори соціалізації

Тип поселення. Особливості сільського, селищного та міського способів життя, їх вплив на соціалізацію особистості. Засоби масової комунікації: загальна характеристика та функції. Роль ЗМІ та вплив на засвоєння норм і формування ціннісних орієнтацій особистості. Субкультура, її ознаки та функції. Регіональні умови як мезофактор соціалізації особистості. Особливості взаємодії людини і середовища. Країна як макрофактор соціалізації. Етнокультурні умови. Роль етносу у соціалізації особистості. Національна мова як фактор соціалізації.

Література: [4 (с. 57-90); 5 (с. 106-125)]

ТЕМА 11. Мегафактори соціалізації.

Космос (Всесвіт) та проблема його впливу на життя людей на планеті Земля. Вчення В.І. Вернадського, В.М. Бехтерева, П.П. Лазарева, А.Л. Чижевського про вплив космічних сил на життя землян. Глобальні проблеми людства. Світові цивілізації. Вплив світових та планетарних процесів на соціалізацію людини.

Література: [4 (с. 31-34); 5 (с. 151-172)]

ТЕМА 12. Основні проблеми сучасної віктимології

Соціально-педагогічна віктимологія, її особливості як галузі знань. Людина як жертва несприятливих умов соціалізації. Види жертв. Поняття віктимності, віктимізації та віктимогенності. Об'єктивні фактори перетворення людини в жертву несприятливих умов соціалізації. Суб'єктивні передумови перетворення людини в жертву несприятливих умов соціалізації: індивідний та особистісний рівні.

Література: [4 (с. 173-185); 5 (с. 173-192)]

ТЕМА 13. Основні поняття теорії соціального виховання. Об'єкти та суб'єкти соціального виховання.

Виховання, його види. Сімейне виховання (стилі, мета); релігійне виховання (рівні); соціальне виховання (складові). Принципи соціального виховання. Теорія соціального виховання, її функції. Роль фактів у розвитку теорії соціального виховання. Поняття про суб'єкт та об'єкт соціального виховання, три види суб'єктів. Особистість як індивідуальний суб'єкт соціального виховання. Колектив як груповий суб'єкт соціального виховання. Цінності колективу.

Література: [1 (с. 12-14; 28-29); 2 (с. 63-64); 4 (с. 160-172); 5 (с. 193-217)]

1.3. Семінарські заняття

Семінарське заняття 1

Тема 1. Вступ Соціальна педагогіка як галузь знань

Питання для усного опитування та дискусії

1. Основні шляхи розвитку соціальної педагогіки та соціальної роботи.
2. Предмет соціальної педагогіки.

3. Функції та завдання соціальної педагогіки.
4. Структура (розділи) соціальної педагогіки.
  5. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами тестових та практичних завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : агогіка, герогіка, андрагогіка віктимологія

Практичні завдання

- Охарактеризуйте зміст соціальної педагогіки як галузі знань.
- Доведіть, що соціальна педагогіка – міждисциплінарна, інтегрована наука.
- В чому полягає особливість соціальної педагогіки як практичної діяльності?
- Розкрийте ваше розуміння предмета соціальної педагогіки.
- Які основні завдання соціальної педагогіки?
- Охарактеризуйте функції соціальної педагогіки за різними авторами.
- Проаналізуйте проблеми соціальної педагогіки на сучасному етапі.
- Якою ви собі уявляєте структуру соціальної педагогіки як науки у сучасних умовах?
- Розкрийте сутність розділів соціальної педагогіки за А.Мудриком.
- Охарактеризуйте місце соціальної педагогіки у системі людинознавчих наук.
- Охарактеризуйте місце соціальної педагогіки у системі педагогічних наук. Назвіть відмінні ознаки соціальної та загальної педагогіки.
- Розкрийте взаємозв'язок між соціальною педагогікою та соціальною роботою. Назвіть науки (галузі), застосування яких є необхідним для розвитку та вдосконалення теорії і практики соціальної педагогіки

Семінарське заняття 2

Тема 2. Витоки та сучасний стан соціально-педагогічної діяльності. Методи дослідження в соціальній педагогіці

Питання для усного опитування та дискусії

1. Метод у соціальній педагогіці.
2. Класифікація методів.
3. Метод спостереження у соціальній педагогіці.
4. Методи опитування.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є : метод, методи спостережень, тестові методики, валідність методик дослідження, анкетування, спостереження, інтерв'ю. .

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких питаннях:

- особливості використання методів дослідження;
- механізм реалізації соціальних гарантія алгоритм проведення анкетування, тестування;

Практичні завдання

- Яку роль в соціальній педагогіці відіграє соціально-педагогічне дослідження? На які сфери соціальної практики воно спрямоване?
- Які є види соціально-педагогічних досліджень? Назвіть завдання (проблеми), які на ваш погляд, потребують експериментальних досліджень.
- Розкрийте сутність поняття «метод дослідження» у соціальній педагогіці.
- Коли та в яких умовах соціальний педагог (соціальний працівник) використовує ті чи інші методи?
- Назвіть основні класифікаційні ознаки систематизації методів соціальної педагогіки.
- Охарактеризуйте сутність і специфіку методу опитування. Виділіть особливості, переваги та недоліки отримання інформації під час проведення опитування. У яких ситуаціях метод опитування є основним (деколи єдиним), а коли застосовується в якості додаткового?
- Визначте помилки та труднощі, які виникають під час застосування методу опитування. Вкажіть, чому вони виникають і до яких наслідків можуть призвести при дослідженні?
- Який метод називається спостереженням? За якими критеріями класифікують види спостережень? Які вимоги висуваються до методу спостереження?
- Яким вимогам має відповідати бесіда?
- На які види і за якими критеріями поділяється анкетування? Поясніть на конкретних прикладах, в чому сутність вимог логічного контролю при перевірці якості методики опитування. Сформулюйте основні нормативні вимоги до оформлення анкети.
- З якою метою використовуються тести? Які вимоги висуваються до тестових методик?
- Сфера застосування методу інтерв'ю при соціально-педагогічному дослідженні; переваги та недоліки цього методу.

Семінарське заняття 3 Основні етапи становлення соціальної педагогіки як навчальної дисципліни

Тема 3.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Передумови становлення соціальної педагогіки як науки.
2. Основні проблеми періодизації історії соціально-педагогічної діяльності в Україні.
3. Основні етапи в історії розвитку соціальної роботи і соціальної педагогіки в нашій країні.
4. Соціально-педагогічні дослідження за кордоном.
5. Елементи соціальної педагогіки у розвитку вітчизняної педагогічної думки.
6. Соціалізаційна ідея педагогіки у працях О. Залужного.
7. Основні ідеї І. Соколянського

Аудиторна робота

Діагностика самооцінки (за методикою Морено)

Інструкція 1: прочитайте уважно всі слова (бланк 1), що характеризують риси особистості. Розгляньте ці риси з погляду соціальної значущості, бажаності і корисності. Оцініть кожне з них від 20 до 1 балів. 20 балів поставте у графі *n* бланку ліворуч від риси, яка, на вашу думку, є найбажанішою, найважливішою для людини; оцінку «1» — зліва від риси, яка найменш бажана, важлива для людини; оцінки від «2» до «19» розмістіть відповідно до вашого ставлення до решти рис. Пам'ятайте, що оцінки не мають повторюватись.

Виконавши перше завдання, загніть ліву частину бланка з оцінками таким чином, щоб їх не було видно.

Інструкція 2: у графі *n* праворуч від рис поставте 20 балів тій рисі, яка, на вашу думку, найбільш притаманна вам; оцінку 19 — рисі, яка менш виражена тощо; нарешті 1 бал дістане та риса, яка найменш притаманна у вас. і пам'ятайте, що оцінки не мають повторюватися.

Опрацювання отриманих даних. Визначення самооцінки:

1. Відігніть ліву частину бланка.
2. Починаючи з верхнього рядка від оцінки, що стоїть зліва, відніміть оцінку, що стоїть праворуч; результат запишіть у графу (за модулем); піднесіть його до квадрата і запишіть у графі А.
3. Додайте усі значення, що стоять у графі А¹, і запишіть внизу суму.
4. Помножте цю суму на 0,00075.
5. Відніміть від одиниці отриманий результат.
- 6.

Анкета				
п	Риси особистості	Н	А	А ¹
	Ввічливість			
	Принциповість			
	Самокритичність			
	Працелюбність			
	Акуратність			
	Зловтішність			
	Агресивність			
	Ініціативність			
	Цілеспрямованість			
	Доброзичливість			
	Байдужість			
	Дружелюбність			
	Сміливість			
	Правдивість			
	Комунікативність			
	Старанність			
	Безпринципність			
	Воля			
	Лінощі			

$$R = 1 - 0,00075 \cdot \sum d^2$$

Ви дістали коефіцієнт рангової кореляції, який може набувати значення від +1 до -1. Що ближче коефіцієнт рангової кореляції до +1, то вища самооцінка особистості.

Тренер після закінчення роботи обговорює вплив самооцінки на формування особистості, розкриває механізми формування адекватної самооцінки.

Рольова гра «Чарівний базар»

Необхідні великі стандартні аркуші паперу і маленькі візитки (по 10 на кожного члена групи), фломастери і шпильки.

Процедура проведення: Група в колі. Дається інструкція: ваші вчителі і батьки скаржаться на те, що ви погано поведетеся і що у вас маса поганих якостей, які їм дуже не подобаються. Але, на мою думку, кожна людина має сама вирішувати й оцінювати свої якості. Згодні? (Одержати зворотній зв'язок від групи.) Але як не є, у нас у всіх, імовірно, є такі якості, що нам допомагають чи, навпаки, заважають жити.

Тому пропоную зіграти у гру, що називається «Чарівний базар». Особливість цього базару полягає в тому, що на ньому торгуються та обмінюються якостями.

Тому візьміть аркуш і напишіть фломастером угоду великими буквами «КУПЛЮ», нижче великими буквами напишіть якості, які ви хотіли придбати. Закріпіть цей аркуш шпилькою на грудях.

Тепер візьміть маленькі аркуші і на кожному напишіть по одній якості, що ви хотіли б продати чи обміняти на базарі.

Отже, ви на «чарівному базарі». Походіть по ринку придивіться до товару, ознайомтеся, кому які якості потрібні, хто чим торгує. Поводьтеся невимушено, торгуйтеся. Тут немає ніяких обмежень. Ви можете обміняти свій товар на одну, дві, три якості, робити подвійний чи потрійний обмін. Тільки пам'ятайте – не можна просто віддавати якості, нічого не одержавши. Тренер у процесі гри постійно стимулює активність на ринку. Гра припиняється або тоді, коли ринок самостійно «розходиться», або на розсуд керівника, що бере на себе роль директора і зі словами «Шоста година! Ринок зачиняється» - закінчує торги.

Семінарське заняття 4

Тема 4. Теоретичні основи соціальної педагогіки

Питання для усного опитування та дискусії

1. Базові теорії соціальної педагогіки.
2. Основні категорії соціальної педагогіки: *власні* – соціальне виховання, соціальне навчання, соціальна освіта; інші категорії.
3. Соціальне середовище як необхідна умова соціалізації особистості.
4. Соціально-педагогічна діяльність.
5. Принципи соціально-педагогічної діяльності.

Аудиторна письмова робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Мотиваційно-потребова теорія (А. Маслоу), Теорія наочності (Є. Торндайк, Д. Уотсон, Б. Скіннер), Теорія соціального наочності (А. Бандура, Д. Роттер), Теорія діяльності (А. Леонтьєв), Культурно-історична теорія (Л. Виготський), Теорія розвитку (Л. Виготський, Д. Ельконін, А. Запорожець, В. Давидов), Теорія прив'язаності (Дж. Боулбі), Теорія соціальної компетентності (І. Звєєва, Н. Лавриченко), Особистісно-орієнтовані теорії (І. Бех, В. Серіков)

Семінарське заняття 5

Тема 5. Зміст, основні напрями професійної діяльності соціального працівника.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Визначте, які уміння, якості, ролі відповідають:
  - комунікативній;
  - організаторській;
  - прогностичній;
  - охоронно-захисній;
  - діагностичній;
  - попереджувально-профілактичній;
  - корекційно-реабілітаційній;
  - соціально-терапевтичній функції діяльності соціального педагога.
- Відповідь обґрунтуйте, наведіть приклади.
2. Які об'єднання громадян відносять до неурядових організацій?
3. У чому полягають відмінності між державними та неурядовими організаціями?
4. За якими критеріями можна класифікувати неурядові організації?
5. Які ви можете назвати організації соціального спрямування?
6. Якими принципами керуються волонтери у своїй роботі?
7. Охарактеризуйте особливості залучення волонтерів до СПД державних та громадських організацій?

Аудиторна а робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття.

Вправа «Знайдіть вихід»

Вирішення конфліктних ситуацій залежить від обставин, від предмету суперечки, але чи не найбільше — від нас самих. Вам потрібно прочитати ситуації і розглянути варіанти та вказати правильніший, на ваш погляд, вихід із них

1. Ви забули взяти з собою якийсь предмет, а хтось говорить вам: «Ну ти й роззява? Ти забув би й свою голову, якби вона не була прикріплена до плечей». Як правило, ви у відповідь:

а) говорите: «В усякому випадку, я розумніший за вас. Окрім того, що ви в цьому розумієте»;

б) говорите: «Так, ви праві, деколи я буваю дуже неухважним»;

в) говорите: «Якщо хтось і роззява, то це ви!»;

г) говорите: «У всіх людей є недоліки. Я не заслуговую на таку оцінку лише тому, що забув щось» — П;

г) нічого не говорите або взагалі ігноруєте ці слова — НП.

2. Хтось, із ким ви домовлялися про зустріч, запізнився на 30 хвилин. Це вас схвилювало. Причому ця людина не дає і яких пояснень своєму запізненню. У відповідь ви, як правило:

а) говорите: «Я засмучений тим, що ви змусили мене так довго чекати» — П;

б) говорите: «Я все думав, коли ж ви прийдете» — НП;

в) говорите: «Це був останній раз, коли я змусив себе чекати вас» — НА;

г) нічого не говорите цій людині — НП;

г) говорите: «Ви нікчема! Як ви сміли так запізнитися!» — НА.

3. Ви розмовляєте з приятелем дуже голосно, й хтось говорить вам: «Вибачте, але ви надто голосно говорите». В таких випадках ви, як правило:

а) негайно припиняєте бесіду — НП,

б) говорите: «Якщо вам це не подобається, шуруйте звідси» — НА;

в) говорите: «Вибачте, я буду говорити тихіше» — і ведете бесіду приглушеним голосом — П;

г) говорите: «Вибачте» — й припиняєте бесіду — ПП;

г) говорите: «Все в порядку» — й продовжуєте голосно говорити — НА.

4. Ви стоїте в черзі, а хтось стає перед вами. Як правило, в таких випадках ви:

а) не голосно коментуєте, ні до кого конкретно не звертаючись: «Деякі люди поводити себе по-хамськи» — НА;

б) говорите: «Ставайте в хвіст черги!» — НА;

в) нічого не говорите — НП;

г) голосно говорите: «Вийди з черги нахаба!» — НА;

г) говорите: «Я зайняв чергу раніше, ніж ви. Вудь ласка, станьте у хвіст» — П.

5. Ви почуваете образу від слів, сказаних у вашу адресу. В таких умовах:

а) йдете геть від цієї людині, не давши їй зрозуміти, що ви ображені — НП;

б) заявляєте цій людині, щоб вона не сміла більше так робити — НА;

в) нічого не говорите цій людині й продовжуєте спілкуватися — НП;

г) в свою чергу ображаєте цю людину, називаючи її по імені — НА

г) заявляєте цій людині, що вам не подобається те, що вона сказала, і що вона не повинна так робити — П.

Проаналізуйте ситуації, зробіть висновки. Кожна ситуація аналізується з позиції соціально-педагогічної діяльності та діяльності соціального значення.

Вправа використовується з метою формування аспептивного мовлення, основною метою якого є неконфліктне спілкування, і донесення необхідної інформації до співрозмовника.

Семінарське заняття 6

Тема 6. Професійні, етичні та кваліфікаційні вимоги до фахівця соціальної сфери

Питання для усного опитування та дискусії

1. Охарактеризуйте основні функції, які виконує соціальний працівник.
2. Проаналізуйте кваліфікаційну характеристику (кваліфікаційні вимоги) соціального педагога.
3. Кодекс етики як професійний еталон діяльності.
4. Милосердя та альтруїзм як соціокультурні цінності соціального педагога.
5. Морально-гуманістичний аспект професійного становлення соціального педагога.
6. Охарактеризуйте модель та професіограму соціального працівника.
7. Діяльність соціального працівника: рольовий аспект.
8. Ролі соціального працівника.
9. Роль спілкування у професійній діяльності соціального працівника.
10. Особистісні та професійно-важливі якості соціального працівника.

Аудиторна практична робота

Виконання студентами тестових та практичних завдань з питань теми заняття.

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: Емпатія, Душевне тепло, Правдивість, Ініціативність, Гнучкість та наполегливість, Професіограма

Поміркуйте над ситуаціями та допоможіть їх розв'язати.

Ситуація 1.

У медико-соціальній службі з планування родини соціальний працівник консультував родину. Під час індивідуальної розмови вагітна жінка зізналася, що мріє про дитину, адже їй вже 38 років і довгий час вона не могла завагітніти. Проте під час обстеження в неї виявлено ген, що спричиняє розвиток хореї Гентінгтона. Це невиліковна хвороба, що характеризується посмикуванням м'язів кінцівок, тулуба, обличчя та прогресуванням деменції (слабоумства) аж до повного розладу особистості. Ця хвороба виникає у віці 30-40 років. Хворі вмирають у психіатричних лікарнях. Ця хвороба має автосомно-домінантний тип успадкування і абсолютно несприятливий прогноз. І все ж жінка хоче народити цю дитину і просить соціального працівника не розповідати чоловікові та іншим родичам, оскільки боїться, що чоловік не захоче мати дитину, якщо дізнається про результат обстежень.

Ситуація 2

Клієнт потрапив до наркологічної реабілітаційної служби через вживання кустарно виготовлених препаратів маку (опіатів). Програма реабілітації включає медикаментозне лікування, групову та індивідуальну терапію. Під час індивідуального консультування соціальному працівникові вдалося налагодити довірчі стосунки з клієнтом. Одного разу клієнт розповів, що декілька років тому, під час пограбування крамниці, випадково вбив охоронця. Клієнту вдалося втекти, але іншу людину було звинувачено за цей злочин та засуджено на тривалий час. Кілька днів поспіль соціальний працівник намагався переконати клієнта у необхідності зізнання у скоєному. Проте клієнт не лише не вирішив зізнатися, а й нагадав соціальному працівникові про дотримання конфіденційності їхньої розмови.

Ситуація 3.

Молода жінка звернулась до соціального працівника за допомогою. Вона зустрічалася із одруженим чоловіком протягом трьох років. Той їй обіцяв розлучитися і одружитися з нею. Але проходили роки, вона все чекала на його ласку, але він нічого не робив. Отож, дівчина вирішила діяти самостійно. На прийомі у соціального працівника, вона розповіла про чоловіка і його сім'ю багато фактів. На основі яких соціальний працівник зміг зробити

висновок про те, що ця родина йому відома, адже дружина цього чоловіка працює разом з соціальним працівником.

Семінарське заняття 7

Тема 7. Організація та планування професійної діяльності соціального працівника.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Проаналізуйте показники ефективності професійної діяльності соціального працівника.
2. Які критерії ефективності роботи соціального працівника, на вашу думку, є визначальними?
3. Які чинники забезпечують якісне планування соціально-педагогічної діяльності?
4. Які документи належать до основних документів соціального працівника?
5. Які компоненти діяльності відображені у програмі?
6. Які пункти програми, на вашу думку, є обов'язковими?
7. Що є визначальним при укладанні контрактів, угод, договорів?

Аудиторна робота

Виконання студентами завдань з теми заняття.

Ситуація 1.

При розмові з клієнтом, який уперше звернувся до соціального працівника з метою ознайомлення з послугами, які тут можна отримати, соціальний працівник говорить: „У центрі Ви можете скористатись послугами арт – і працетерапевта, брати участь у програмі раціональної танцювальної терапії, роботі групи самопомоги”...

Як Ви думаєте, чи все було зрозуміло клієнту? Переробіть презентацію відповідно до вимог.

Ситуація 2

Клієнтка обурена тим, що її дочка вийшла заміж і пішла працювати, залишивши навчання на досить престижному факультеті відомого Вузу. Дочка пояснює свій вибір так: зараз в неї немає можливості допомагати утриманню їхньої родини, а грошей не вистачає. До того ж навчання у Вузі їй не потрібне, адже після отримання диплому ще не відомо, чи вона зможе знайти роботу за фахом.

Порадьте як вийти з такої ситуації з найменшими втратами. Опишіть поетапність виконання Ваших порад.

Ситуація 3

При роботі з випадком клієнтки, яка є матір'ю – одиначкою трьох дітей, соціальний працівник неодноразово вирішував питання щодо оформлення низки документів самостійно. При розмові з колегами він пояснював свою поведінку таким чином: „Ця жінка і так надто заклопотана. І до того ж вона не спроможна спілкуватись навіть із своїми дітьми та сусідами. Я ж маю досвід вирішення таких справ, мене скрізь приймають і послухають.”

Ситуація 4.

При роботі з групою людей, залежних від психоактивних речовин, соціальний працівник неодноразово виділяв трьох молодих людей, що зловживали наркотиками. Під час обговорення його стилю роботи з групою, він наголошував: ”Вони мені більш приємні й цікаві в спілкуванні. Я впевнений, що їм необхідна моя порада і підтримка та увага”. Через кілька днів саме ці молоді люди перестали відвідувати заняття, мотивуючи байдужістю та небажанням працювати.

Семінарське заняття 8

Тема 8. Соціалізація. Ціннісний вимір соціалізації

Питання для усного опитування та дискусії

1. У чому сутність процесу соціалізації?
2. У якому напрямі необхідно спрямовувати процеси соціалізації в найближчі десятиліття?
3. Проаналізуйте вплив агентів соціалізації на різних етапах соціалізації.
4. Проблема вихідної точки соціалізації в сучасних науково-експериментальних дослідженнях.
5. Характеристика основних етапів соціалізації.
6. Характеристика основних сфер соціалізації.
7. У чому відмінність соціального виховання від стихійної соціалізації?
8. Яка роль соціальних інститутів в процесі соціалізації?
9. Роль і місце імпресингів у самореалізації людини.
10. Зіставте трактування соціалізованості в рамках суб'єкт-об'єктного та суб'єкт-суб'єктного підходів.
11. Яка соціологічна теорія відводить основну роль соціалізуючим інститутам в процесі соціалізації?
12. Яка соціологічна теорія розглядає суспільство як результат вчинків окремих індивідів?

Аудиторна робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: соціалізація, агент соціалізації, сфери соціалізації, рівні соціалізації. .
Розгляньте наступні вислови та спробуйте проаналізувати ступінь та рівень соціалізації людини, що має дані характеристики:

- Я надзвичайно тиха людина. В мене немає звички щось комусь заперечувати, хоча іноді ситуація, що складається мені не на користь і я це розумію, але нічого не можу сказати.
- Чесно кажучи, я самотня. Але причина в тому, що я боюсь чоловіків взагалі. Мені нав'язали ще в дитинстві, що всі чоловіки хочуть лише одного – сексу. А мені необхідна людина, з якою можна побалакати.
- Про мене кажуть, що в мене товста шкіра. Але я лише боюсь багатьох речей. Так, наприклад, я не можу допомогти людині на вулиці, тому що в неї може бути якась хвороба, що передається повітряним шляхом, а може бути навіть і СНІД.
- Я отримую задоволення від того, що принижую людей. Не подумайте, що все виходить грубо, ні. Я досить розумна людина, щоб замаскувати приниження під проханням допомогти, тобто все це проходить тонко. Навіть не кожен із підлеглих може це помітити.

Семінарське заняття 9

Тема 9. Мікро – мезо – та макро – фактори соціалізації

Питання для усного опитування та дискусії

1. Розкрийте сутність поняття «цінності».
2. Охарактеризуйте механізми, що лежать в основі формування ієрархії цінностей особистості.
3. Охарактеризуйте цінності, які формуються у процесі соціального виховання.
4. Прокоментуйте класифікацію цінностей за критерієм морально-етичної самореалізації людини.

5. За якими іншими критеріями можна класифікувати цінності? Обґрунтуйте власну класифікацію.
6. Які психолого-педагогічні методи використовують для діагностики цінностей особистості?
7. Чому система цінностей може бути суперечливою?
8. Охарактеризуйте відмінності між реальною і декларованою системами цінностей.
9. Що таке нормативний та креативний аспекти соціалізації?
10. Прокоментуйте класифікацію типів поведінки (способів адаптації) людей до суспільного життя за критеріями їх ставлення до суспільних цілей та соціального схвалювання засобів їх досягнення (за Робертом Мертоном).
11. Як доповнена класифікація Р. Мертона класифікацією Головахи та Паніної?

Семінарське заняття 10 **Тема 10. Мезофактори соціалізації**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Сім'я як провідний фактор соціалізації.
2. Сучасна сім'я, її проблеми, криза сім'ї.
3. Основні функції сім'ї в процесі соціалізації.
4. Типологія сімей. Основні параметри сім'ї.
5. Мета, завдання та принципи сімейного виховання.
6. Причини неправильного виховання у родині.
7. Моделі допомоги сучасній сім'ї. Алгоритм вивчення сім'ї.
8. Орієнтовна схема розв'язування задач, завдань та ситуацій з соціальної педагогіки.
9. Алгоритм вивчення сім'ї.

Аудиторна практична робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття.

Методичні вказівки аналізу ситуації. **Алгоритм вивчення сім'ї**

Зразок аналізу ситуації з соціальної педагогіки

Ситуація. Жінка має дочку 17 років: ***“Моя дочка зустрічається з хлопцем, якому 25 років. Як бути? Що робити? Що в них спільного? Я як мати дуже хвилююсь за доньку. Недовго і до біди... А донька щаслива. Може, не треба забороняти, а дозволити?”***

1. Клієнт: жінка.
2. Звернення: пряме.
3. Аналіз мікросередовища, у якому відбувається подія:
  - сім'я;
  - взаємовідносини у системі: «мати – дочка».
4. Дані у задачі (завданні, ситуації) факти перевести на мову соціально-педагогічних категорій:
  - ***життєвий цикл сім'ї*** – зріла;
  - ситуація стосується таких ***функцій сім'ї***:
виховна;
комунікативна (взаєморозуміння);
регулятивна (здійснення соціального контролю).
5. Виявити протиріччя, джерело розвитку події, дії, явища, які аналізуються:
  - загострення негативних переживань;
  - звинувачувальний характер висновків (недовго до біди...);
упереджене ставлення (що в них спільного?);

- незнання, нерозуміння мотивів та цілей тощо.
6. Виявити, чи досягнули мети соціальні, педагогічні, психологічні впливи:
- Актуалізувати власний досвід матері для усвідомлення і розуміння проблем, які переживає її донька; допомогти матері озирнутися на своє минуле і пригадати себе у віці доньки. Наприклад, можна запропонувати такі *завдання*:
- пригадайте себе у віці вашої доньки; що для вас було важливим;
  - яким був ваш характер, особливості поведінки;
  - повертаючись у сьогодення, пригадайте ті вчинки вашої доньки, які вам не подобаються і уявіть, як би ви вчинили на її місці;
  - спробуйте знайти у кожному з цих вчинків такі сторони, які можуть викликати у вас розуміння чи навіть відчуття радості, задоволення;
  - визначте у кожному конкретному випадку, що саме нагадує про ваші вчинки у минулому;
  - подумайте про те, як саме поведінкові прояви дочки відображають її індивідуальність та до чого вона прагне;
  - чи допомогли вам дитячі спогади подивитися по-новому на світ власної доньки; поділіться своїми враженнями.
7. Назвати, які форми, методи, засоби соціального, педагогічного, психологічного впливу можна було б використати у даній ситуації (задачі, завданні), щоб досягнути позитивного результату:
- соціально-педагогічна допомога (освітня, психологічна);
  - короткострокові технології (моделі) допомоги сім'ї (педагогічна та психологічні моделі);
- індивідуальні форми роботи.
8. Визначити, який позитивний досвід можна взяти собі на озброєння:
- вчасно визначити (розпізнати) проблему та назвати її;
  - разом шукати можливі рішення (обмін думками);
  - критично оцінити пропозиції рішень;
  - наважитись на найкраще рішення;
  - виконати та критично оцінити прийняте рішення (у т.ч. планування подальших дій).
9. Зробити висновки і оцінити задачу (завдання, ситуацію) з точки зору її типовості для професійної діяльності соціального працівника/соціального педагога:
- Дана ситуація є типовою для професійної діяльності соціального працівника. Варто пам'ятати, що іноді прагнення попередити неприємності у житті дитини, відгородити її від помилок є позбавленням дитини досвіду та здатності самостійно пізнавати життя.

Семінарське заняття 11 **Тема 11. Мегафактори соціалізації**

Питання для усного опитування та дискусії

1. Тип поселення. Особливості сільського, селищного та міського способів життя, їх вплив на соціалізацію особистості.
2. Засоби масової комунікації: загальна характеристика, роль та функції.
3. Вплив ЗМІ на соціалізацію особистості в умовах інформаційно-психологічної кризи.
4. Субкультура, її ознаки та функції.
5. .Регіональні умови як мезофактор соціалізації особистості.
6. .Особливості взаємодії людини і середовища.
7. Суспільство як мактофактор соціалізації. Соціальні системи. Основні тенденції розвитку суспільства.
8. Держава як макрофактор соціалізації, її аспекти.

9. Країна як макрофактор соціалізації.
10. Етнокультурні умови. Роль етносу в соціалізації особистості.
11. Національна мова як фактор соціалізації.

Семінарське заняття 12

Тема 12.

Питання для усного опитування та дискусії

1. Віктимізація особистості як психологічний процес
2. Класифікація фертив.
3. Віктимблеймінг: історичні передумови виникнення та сучасні способи подолання
4. Віктимність особистості.
5. Віктимологічна характеристика жертви

Аудиторна практична робота

Виконання студентами практичних завдань з питань теми заняття.

Рольові міжособистісні конфлікти можуть призводити до формування таких специфічних віктимних комплексів, які залежно від збігу обставин реалізуються в деструктивному поведінці:

· комплекс жертви-підкаблучника (колекціонування депресивних станів шляхом усвідомлення своєї безпорадності, немочі, неспроможності: «я не в порядку, я такий слабкий»)

· комплекс жертви-дитини (відтворення депресивних станів за допомогою провокування міжособистісних конфліктів своєю поведінкою, посилені повним «дитячим» небажанням щось виправляти - «я не винна, так виходить»).

· комплекс безвинної жертви (самовиправдання, непогрішність і невинність – основні риси стану, що викликає почуття провини в оточуючих і веде до контролю над ними - «це все через тебе»)

Абсолютно інша ситуація із ситуацією злочинів. У абсолютній їх більшості є джерело шкоди – злочинець. У свій час Г. Гентінг вважав, що «в деякому сенсі жертва створює злочинця сама». Цей вислів став предтечею віктимблеймінгу, але аналіз багатьох злочинів показує, що дії злочинця, як здавалося б, не спровоковані поведінкою потерпілого у предзлочинній ситуації, дійсно є більшою або меншою мірою результатом внеску особи, якій було спричинено.

Ситуація 1. У листопаді 2016 році громадянин К. повідомив потерпілій особі недостовірні відомості щодо наміру продати свій м'який диван. Остання погодилася та уклала з К. усний договір купівлі-продажу. Того ж дня К. отримав від постраждалої грошові кошти в сумі 820 грн. у якості завдатку, обіцяючи привести диван наступного дня. Після вказаних дій з К. неможливо було зв'язатися.

Прокоментуйте цю ситуацію з точки зору віктимології.

Чи можливо було уникнути небажаних наслідків?

Ситуація 2. До приміщення банку зайшов громадянин Г., де запропонував потерпілій обміняти її 200 доларів США на 5600 грн. Після проведення обміну та недодавши потерпілій 40 грн. до вказаної суми, Г. на претензію потерпілої передав їй 40 грн., а також інші грошові кошти, при цьому обманув її, недодавши 3000 грн., заволодів ними та зник з місця вчинення злочину. Прокоментуйте цю ситуацію з точки зору віктимології.

Ситуація 3. Одного дня громадяниці К. знадобилося зняти квартиру в м. Харкові. Знайшовши оголошення в інтернеті про сдачу хорошої квартири, воно її зацікавило. Приваблива ціна, вигідне розташування, хороші умови і нова побутова техніка - так виглядало оголошення. Після чого громадянка К., зателефонувавши власнику квартири, домовилася з господарем про огляд житла. У певний день власник квартири дзвонить і приємно дивує - біля під'їзду буде чекати автомобіль з персональним водієм. Уже в дорозі громадяниці К. телефонує господар і просить про невелику послугу: заїхати на пошту і

забрати ноутбуки, які він замовив. За це обіцяє не брати оплату за перші три місяці проживання. Така поступка за просту послугу. Як тут не погодитися. Вже біля пошти власник дзвонить: виявляється, доставку ноутбуків «заморозили» через несплату і просить оплатити посылку, а потрібний термінал покаже водій. Коли оплата проведена і залишається тільки забрати ноутбуки з пошти - знову дзвінок від власника. Він вибачається і пояснює, що сума, яку прислали, - недостатня. Чоловік ще раз вибачається і просить приїхати і оглянути квартиру. Там же обіцяє повернути гроші. Але вже у будинку водій піднімає скандал і просить оплатити поїздки. Виявляється, це не особистий водій власника квартири, а звичайний таксист. І вся поїздка, включаючи пошту і пошук терміналу - за рахунок пасажирів. Шокована громадянка К. починає захищатися, пояснює ситуацію водієві, намагається додзвонитися до власника квартири, але його телефон вимкнений. Тим часом водій таксі розоряється: він кричить, відбирає сумку, портмоне, вибігає з машини, виштовхує людини з салону і їде. У чому проявляється віктимна поведінка громадянки К. і який тип віктимної поведінки?

Ситуація 4. Жителька м. Львів В. вирішила поїхати до своєї подруги в м. Харків потягом. Усі цінні речі, в тому числі документи, коштовності та гроші, поклала у сумочку, а усі інші у валізу. Так, їдучи нічним потягом "Харків-Львів" на верхньому місці у плацкарті, валізу вирішила покласти під нижнє місце, а сумочку з цінними речами залишила у себе. О 23.00 год. В. лягла відпочити, а сумочку залишила біля ніг, сподіваючись, що її ніхто не вкраде. Коли В. спала, то проснулася від того, що потяг зупиняється на одній із зупинок і помітила, що сумочка з цінними речами зникла. В. негайно встала і побачила, що незнайомий чоловік біля виходу з потяга стояв з її сумочкою. В. підбігла і сказала, щоб той негайно повернув її речі. Незнайомий чоловік швидко викинув сумку з рук і вибіг на зупинці потяга.

Чи є поведінка В. віктимною?

Як треба поводитися з цінними речами?

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студентів є однією з форм оволодіння матеріалом із навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат». Виконання самостійної роботи дозволяє студентам розвивати самостійне мислення, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички в галузі соціального забезпечення.

Самостійна робота із навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат» складається з двох окремих завдань: письмових робіт по 10 темах та однієї індивідуальної роботи. Письмова робота та індивідуальне завдання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи навчальним планом.

Студенти виконують письмову роботу та індивідуальну роботу самостійно з одержанням необхідних консультацій від науково-педагогічного працівника протягом семестру. Форма контролю – перевірка письмових робіт та захист індивідуальної роботи. Питання письмової роботи виносяться на підсумковий семестровий контроль.

№ п/п	Зміст самостійної (індивідуальної) роботи	Кількість годин
1.	<p>Тема 1. Соціальна педагогіка як галузь знань</p> <p>1. Підготовка до практичного заняття за темою.</p> <p>2. Опрацювання лекційного матеріалу (конспект) та літератури. Доповнити список літератури новими джерелами. Ознайомитись з періодичними виданнями з соціальної педагогіки та соціальної роботи.</p> <p>3. Підготовка до тестового контролю.</p> <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <p>1. Вивчити рекомендовану літературу.</p> <p>2. Опрацювати питання для самостійного вивчення.</p>	4

	<p>3. Опрацювати самостійно структуру соціальної педагогіки (розділи соціальної педагогіки) – письмово: Мудрик А.В. Социальная педагогика: Учеб для студ. пед. вузов/ под ред. В.А. Слостенина. – 3-е изд., испр. и доп. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – с.186-188. Схематично зобразити та пояснити зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками. Оформити таблицю: Зіставити визначення соціальної педагогіки різних авторів. Визначити і обґрунтувати їх достоїнства та недоліки, знайти спільні риси та відмінності з чим погоджуєтесь, з чим ні.</p>	
<p>2.</p>	<p>Тема 2. Методи соціальної педагогіки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 3. Підготовка до тестового контролю. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення. 3. Оформити таблиці: дослідження методів соціальної педагогіки (таблиця 1), позитивні та негативні сторони методів соціальної педагогіки (таблиця 2). 4. Ознайомитись з методикою проведення спостереження. Провести спостереження (аспект за вибором); хід та результати спостереження занести у таблицю. 5. Вибрати один із запропонованих методів соціально-педагогічного дослідження (бесіди, інтерв'ю, анкетування, тестів тощо), продумати і розробити план-проспект його проведення. Підготувати фрагмент бесіди на обрану тему; перелік питань для інтерв'ю; анкету для проведення опитування (відповідно до кількості респондентів). 6. Підготувати повідомлення на тему: «Методи соціальної роботи / соціальної педагогіки: нове та традиційне». 	<p>4</p>
<p>3.</p>	<p>Тема 3. Історія становлення соціальної педагогіки як науки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення. 3. Опрацювати «Конвенцію ООН про права дитини» – частини I-III. 4. Опрацювати законодавчі акти про захист прав дітей і молоді в Україні. 5. Записати у словник основні поняття теми: <i>соціальний захист, милосердя, благодійність, декларація, законодавчі акти, державна молодіжна політика, громадські організації, молодіжні організації.</i> 6. Простежте розвиток та диференціацію соціальної педагогіки як науки. Зазначте, як виявляється її зміст у різних галузях людинознавства: Соціальна педагогіка як відображення філософських та педагогічних ідей і концепцій: 1. .... Соціальна педагогіка як наука, її галузі: 1. .... Педагогіка середовища, її складові: 1. 	<p>5</p>

	<p>Вкажіть нові тенденції і перспективи розвитку соціальної педагогіки на сучасному етапі:</p> <p>1. ....</p> <p>7. Підготувати повідомлення на тему: «Історія розвитку соціальної педагогіки» (аспект за вибором).</p>																																					
<p>4.</p>	<p>Тема 4. Теоретичні засади соціальної педагогіки</p> <p>1. Підготовка до практичного заняття за темою.</p> <p>2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій.</p> <p>3. Підготовка до тестового контролю.</p> <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <p>1. Вивчити рекомендовану літературу.</p> <p>2. Опрацювати питання для самостійного вивчення:</p> <p>1). Обґрунтувати, як співвідносяться поняття «розвиток», «соціалізація» та «соціальне виховання».</p> <p>2) Охарактеризувати виховання як соціальний інститут.</p> <p>3) Проаналізувати державну систему виховання та проблеми, які розв'язуються в системі виховання на сучасному етапі.</p> <p>3. Дати коротке визначення основних понять (категорій) соціальної педагогіки:</p> <table border="1" data-bbox="316 851 1313 1344"> <tr> <td>a) визначення</td> <td>Соціальне виховання</td> <td>Соціалізація</td> </tr> <tr> <td>б) спільні риси</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>в) відмінності</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>a) визначення</td> <td>Соціальне навчання</td> <td>Формування</td> </tr> <tr> <td>б) спільні риси</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>в) відмінності</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>a) визначення</td> <td>Соціальна освіта</td> <td>Самоосвіта</td> </tr> <tr> <td>б) спільні риси</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>в) відмінності</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>a) визначення</td> <td>Соціально-педагогічна діяльність</td> <td>Педагогічна діяльність</td> </tr> <tr> <td>б) спільні риси</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>в) відмінності</td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	a) визначення	Соціальне виховання	Соціалізація	б) спільні риси			в) відмінності			a) визначення	Соціальне навчання	Формування	б) спільні риси			в) відмінності			a) визначення	Соціальна освіта	Самоосвіта	б) спільні риси			в) відмінності			a) визначення	Соціально-педагогічна діяльність	Педагогічна діяльність	б) спільні риси			в) відмінності			<p>5</p>
a) визначення	Соціальне виховання	Соціалізація																																				
б) спільні риси																																						
в) відмінності																																						
a) визначення	Соціальне навчання	Формування																																				
б) спільні риси																																						
в) відмінності																																						
a) визначення	Соціальна освіта	Самоосвіта																																				
б) спільні риси																																						
в) відмінності																																						
a) визначення	Соціально-педагогічна діяльність	Педагогічна діяльність																																				
б) спільні риси																																						
в) відмінності																																						
<p>5.</p>	<p>Тема 5. Соціально-педагогічна діяльність (СПД). Зміст та основні напрямки професійної діяльності соціального соціального працівника</p> <p>1. Підготовка до практичного заняття за темою.</p> <p>2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій.</p> <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <p>1. Вивчити рекомендовану літературу.</p> <p>2. Опрацювати питання для самостійного вивчення.</p> <p>3. Схематично зобразити структуру СПД відповідно до місця роботи соціального педагога (установа, заклад чи організація за вибором).</p> <p>4. Заповнити таблицю. Відобразити специфіку діяльності соціального педагога, залежно від профілю (спеціалізації) СПД:</p> <ul style="list-style-type: none"> • соціальний працівник по роботі з сім'єю; • соціальний працівник – керівник дитячих об'єднань і організацій; • соціальний працівник – організатор діяльності культурного дозвілля; • соціальний працівник – організатор фізкультурно-оздоровчої діяльності; • соціальний працівник – організатор технічної творчості. 	<p>5</p>																																				

Вид (спеціалізація) СПД	Мета діяльності	Характер діяльності	Об'єкти діяльності	Установи, де відбувається діяльність	
<p>5. Коротко опишіть зміст діяльності соціального працівника:</p> <ul style="list-style-type: none"> • соціальний працівник по роботі з підлітками-девіантами; • соціальний працівник по роботі з інвалідами; • соціальний працівник по роботі з сиротами; • соціальний працівник по роботі з біженцями; • соціальний працівник-геронтолог. <p>6. Розкрийте функції, принципи та основні напрямки роботи, використовуючи матеріали спостережень практичної діяльності соціального педагога:</p> <ul style="list-style-type: none"> • соціальний працівник у закладах додаткової освіти; • соціальний працівник у дитячому будинку. <p>7. Підготувати повідомлення (аспект за вибором):</p> <p>1) Роль спілкування у професійній діяльності соціального соціального працівника.</p> <p>2) Моделювання СПД.</p>					
6.	<p>Тема 6. Соціальний педагог / соціальний працівник: професія та особистість. Модель фахівця соціальної сфери</p> <p>1. Підготовка до практичного заняття за темою.</p> <p>2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій.</p> <p>3. Підготовка до тестового контролю.</p> <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <p>1. Вивчити рекомендовану літературу.</p> <p>2. Опрацювати питання для самостійного вивчення.</p> <p>3. Опрацювати письмово: О.Соловійов «Морально-етичні проблеми соціальної роботи» – (професійна етика): Соціальна політика і соціальна робота, №4 (1998), с.56-66.</p> <p>4. Опрацювати таблично (характеристика ролей):</p> <p>1) В. Сидоров «Діяльність соціального працівника: рольовий аспект»: Соціальна політика і соціальна робота, №3,4 (1999), с. 41-80;</p> <p>2) В. Сидоров «Ролі і функції соціальних працівників»: Соціальна робота в Україні: перші кроки, – К.: Academia, 2000. – с.46-83;</p> <p>3) О.В. Безпалько Соціальна педагогіка в схемах і таблицях – с.50-56.</p> <p>5. Діагностика комунікативних та організаторських здібностей (методика КОЗ).</p> <p>6. Підготувати повідомлення (аспект за вибором):</p> <p>1) Милосердя та альтруїзм як соціокультурні цінності соціального педагога (соціального працівника).</p> <p>2) Морально-гуманістичний аспект професійного становлення соціального педагога (соціального працівника).</p> <p>3) Особистісно-етичні якості соціального педагога (соціального працівника).</p> <p>4) Роль спілкування в професійній діяльності соціального педагога (соціального працівника).</p>				4
7.	<p>Тема 7. Планування та організація роботи соціального педагога / соціального працівника</p> <p>1. Підготовка до практичного заняття за темою.</p> <p>2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій.</p> <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <p>1. Вивчити рекомендовану літературу.</p>				4

	<p>2. Опрацювати питання для самостійного вивчення.</p> <p>3. Ознайомитись зі схемою аналітичного звіту. На основі запропонованого зразка, створити власний звіт проведеного заходу.</p> <p>4. Скласти програму діяльності соціального педагога (установа, організація за вибором студента).</p> <p>5. Записати у словник основні поняття теми: <i>планування, соціальне планування, документація, програма, діловий лист, звітність.</i></p> <p>6. Підготувати повідомлення (аспект за вибором):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Проектування моделей соціально-педагогічної діяльності. 2) Моделювання соціально-педагогічної діяльності. 	
<p>8.</p>	<p>Тема 8. Соціологічний компонент соціальної педагогіки. Соціалізація як проблема та мета соціальної педагогіки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 3. Підготовка до тестового контролю. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення. 3. Самостійно ознайомитися з головними соціологічними концепціями особистості – (<i>Щербань П.М. Прикладна педагогіка: Навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – с.125.</i>) 4. Оформити таблицю: <ol style="list-style-type: none"> 1) Суб'єкт-об'єктний підхід у дослідженні соціалізації (на прикладі однієї з концепцій). 2) Суб'єкт-суб'єктний підхід у дослідженні соціалізації (на прикладі однієї з концепцій). 5. Підготувати повідомлення (аспект за вибором): <ol style="list-style-type: none"> 1) Проблеми соціалізації особистості на порозі III-го тисячоліття. 2) Модель соціалізації людської особистості на засадах філософії екзистенціалізму та філософії глобальних проблем. 3) Роль і місце імпресингів у самореалізації людини. 4) Роль художньо-образного мислення в соціалізації людини. 	<p>4</p>
<p>9.</p>	<p>Тема 9. Ціннісний вимір соціалізації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 3. Підготовка до тестового контролю. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення. 3. Самостійно ознайомитися з кодексом цінностей сучасного українського виховання (за О.Вишневським) – абсолютні, вічні цінності та їх антиподи; основні національні цінності; основні громадянські цінності; цінності сімейного життя; цінності особистісного життя. – (<i>Щербань П.М. Прикладна педагогіка: Навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – с.86-88.</i>) Прокоментувати їх. 4. Опрацювати письмово: п'ять основних цінностей – засад професійної соціальної роботи за Шуламїт Рамон – <i>Соціальна робота в Україні: перші кроки/Під редакцією В. Полтавця, – К.: Acadetia, 2000. – с.36-39;</i> 5. Виписати з художніх, художньо-публіцистичних творів приклади, що характеризують (демонструють) людину з позиції п'яти типів способу адаптації за Робертом Мертоном. Пояснити їх. 6. Виконати практичне завдання: а) ознайомитися з методикою 	<p>4</p>

	<p>визначення рівня сформованості ціннісних орієнтацій особистості (методика Круглова, Рокича);</p> <p>б) підготувати анкети для проведення опитування (відповідно до кількості респондентів);</p> <p>в) підготувати інформаційну таблицю для кількісного й якісного аналізів даних анкетування;</p> <p style="text-align: center;"><u>Інструкції для виконання дослідницької роботи</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Провести дослідження рівня сформованості ціннісних орієнтацій однокласників, використовуючи метод анкетування. 2. Згідно з методикою виконати обробку даних діагностики, результати занести в інформаційну таблицю. 3. Проаналізувати ціннісні орієнтації кожної особи окремо, а також ступінь сформованості механізму диференціації. 4. Проаналізувати узагальнені показники для всіх досліджуваних. 5. Результати виконання п. 3-5 описати у формі звіту. 6. Захистити виконану роботу. <p>7. Скласти найпростішу анкету для виявлення ціннісних орієнтацій сучасної молоді.</p>	
<p>10.</p>	<p>Тема 10. Мікрофактори соціалізації. Сім'я як суттєвий фактор соціалізації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 3. Підготовка до тестового контролю. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення. 3. Самостійно ознайомитися з характеристикою батьківства: батьківська позиція, стилі виховання. <i>О.В. Безпалько Соціальна педагогіка в схемах і таблицях – с.57-67.</i> 4. Опрацювати: батьківський катехізис, правила для батька і матері, поради каліпедії, мовні обов'язки батьків і дітей. <i>(Щербань П.М. Прикладна педагогіка: Навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2002. – с. 129-137).</i> Прокоментувати їх. 5. Опрацювати письмово: складові соціально-педагогічної допомоги при роботі з сім'єю (схематично). Проаналізувати основні види соціально-педагогічної допомоги. <i>Соціальна педагогіка Курс лекцій/ Под общей ред. М.А. Галагузовой. – М.: Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 2000. – с. 176</i> 6. Вивчити досвід проведення групових занять з батьками підлітків з девіантною поведінкою (журнал «Практична психологія та соціальна робота». – 2002. - №1. – с.22-25). Запропонувати свою програму зустрічі з батьками проблемних учнів. 7. Написати конспект бесіди з батьками про прийоми заохочення та покарання у сімейному вихованні. 	<p>4</p>
<p>11.</p>	<p>Тема 11. Мікрофактори соціалізації. Характеристика мікросоціуму</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення. 3. Підготувати повідомлення (<i>аспект за вибором</i>): 	<p>4</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1) Релігійні організації в регіоні як фактор соціалізації. 2) Інтеграція мікрофакторів соціалізації як соціально-педагогічна проблема. 3) Особливості сімейної соціалізації в регіоні проживання студентів. 4) Сім'я як джерело позитивних і негативних впливів на процес соціалізації дитини. 	
12.	<p>Тема 12. Мезофактори соціалізації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 3. Підготовка до тестового контролю. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення. 3. Підготуватись до дискусії на тему: «Приклади телевізійного насилля на екранах сучасного українського телебачення» (Аналіз спостережень за дитячими передачами та передачами для дорослих). 4. Підготуватись до дискусії на тему: «Вплив нейтральних, просоціальних та антисоціальних новин на соціальне формування особистості» (Аналіз спостережень місцевих та загальнонаціональних новин). 5. Письмове завдання: Показати взаємозв'язок мезофакторів соціалізації на прикладі нашого міста. 6. Записати у зошит: приклади вживання жаргонів за такими групами: <ol style="list-style-type: none"> 1) загальноживані слова та вирази, які в жаргоні отримують інше смислове значення; 2) загальноживані слова та вирази, яким у жаргоні надається експресивного відтінку; 3) слова, які побутують тільки у жаргоні; 4) слова, які вживаються в окремих регіонах. 	4
13.	<p>Тема 13. Макрофактори соціалізації</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Підготовка до практичного заняття за темою. 2. Опрацювання літератури, конспекту лекцій. 3. Підготовка до тестового контролю. <p style="text-align: center;">Інструкція для самопідготовки</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вивчити рекомендовану літературу. 2. Опрацювати питання для самостійного вивчення: <ol style="list-style-type: none"> 1) Вплив природних умов країни на соціалізацію різновікових груп населення. 2) Вплив природних умов країни на духовно-творче життя населення. 3) Проблема «роздержавлення» суспільства та її вплив на перебіг процесів соціалізації. 4) Соціальна диференціація сучасних суспільств на пострадянських теренах та її вплив на формування екопсихологічної системи особистості. 5) Проблема відчуження людини від самої себе у сучасному суспільстві. 6) Місце та роль держави у формуванні екопсихологічної системи особистості в історичному аспекті. 3. Письмове завдання: «Державна система виховання як базова основа соціалізації підростаючих поколінь». (Навести конкретні приклади). 4. Підготуватись до дискусії на тему: «Класична проблема «батьків та 	4

дітей»	
	<i>Загальна кількість годин:</i> 55

1.5. Індивідуальні завдання

У процесі вивчення навчальної дисципліни студенти виконують індивідуальні завдання у вигляді реферату.

Методичні рекомендації щодо написання реферату

Реферат – це одна з форм навчальної, наукової роботи студентів, що виконується ними самостійно. Мета написання реферату: вміння пов'язати теоретичні знання з практикою, розвинути навички роботи з науковою та навчальною літературою, навчитися популярно викладати складні питання.

Для студентів денної форми навчання реферат з нарахування та обліку соціальних виплат виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Тема реферату у формі наукової роботи обирається студентом добровільно і закріплюється за ним викладачем на початку семестру. Підготовка реферату у такій формі передбачає:

- вибір теми, підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи;
- виклад основних ідей та пропозицій автора;
- захист реферату на практичному занятті або під час консультацій на кафедрі.

Реферат повинен мати таку структуру:

- план;
- вступ;
- виклад основного матеріалу;
- висновки;
- список використаних джерел.

Реферат виконується за усталеними вимогами до наукових робіт, обсягом 10-15 сторінок машинописного тексту, інтервал 1,5, шрифт 14.

Тематика рефератів

1. . Характеристика власного мікросоціуму.
2. Негативний вплив шкільного середовища (булінг, мобінг).
3. Вплив ЗМК на соціалізацію особистості в умовах інформаційно-психологічної кризи
4. Приклади інформаційного насилля та їх вплив на особистість.
5. Особливості взаємодії людини і середовища.
6. . Позитивні та негативні аспекти впливу субкультури на соціалізацію людини (порівняльний аналіз).
7. Вплив регіональних умов (спільне історичне минуле, суспільно-економічне, культурне середовище регіону і т.д.) на розвиток та формування особистості.
8. Вплив інтернет-ресурсів на соціалізацію особистості.
9. Вплив ЗМІ на особистість: швидкість поширення інформації у сучасному світі, неправдива інформація (фейки) тощо.
10. Особливості соціалізації особистості у 2-х країнах (на власний вибір) – порівняльний аналіз.
11. Основні чинники формування українського національного характеру (ментальні ознаки етносу, національні відмінності, позитивні та негативні риси).
12. Національні характери двох етносів (за власним вибором).
13. Проблема відчуження людини від самої себе в сучасному суспільстві.
14. Самоорганізація та прогресивний розвиток суспільства у світлі теорій філософії нестабільності (аспекти за вибором).

15. Глобальні проблеми людства та їх вплив на процеси соціалізації (включаючи проблеми пандемії COVID-19).
16. Вчення В.І.Венедського про ноосферу. Ноосфера як мегачинник соціалізації особистості.
17. Ідея злиття усіх націй у гомогенне людство.
18. Демографічна криза в Україні. Напрями протидії.
19. Зв'язок проблем соціалізації з технологічними епохами всесвітньої історії.
20. Людина як жертва несприятливих умов соціалізації.
21. Реальні, потенційні та латентні жертви несприятливих умов соціалізації.
22. Зв'язок соціальних еталонів з рівнем соціалізації особистості.
23. Об'єктивні та суб'єктивні чинники несприятливих умов соціалізації.
24. Проблеми соціально-трудової адаптації вихованців дитячих будинків та шкіл-інтернатів.

1.6. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль проводиться у формі письмового екзамену. Структура екзаменаційного білету включає 1 теоретичне питання, 10 тестових завдань та задачу.

1.6.1. Питання для підсумкового контролю

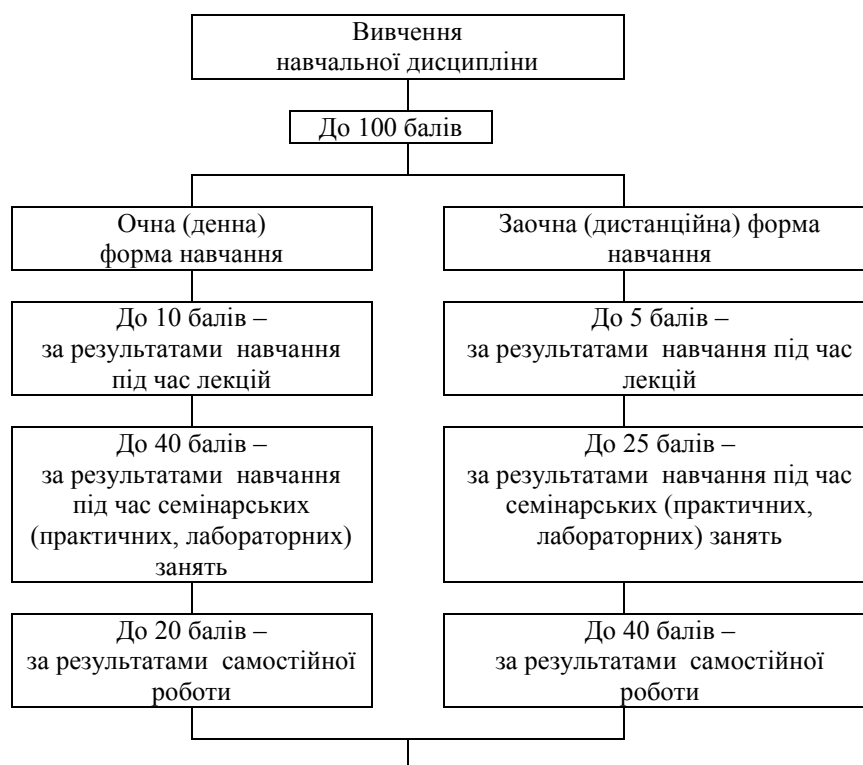
1. Предмет соціальної педагогіки. Структура та розділи соціальної педагогіки.
2. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими науками.
3. Функції, завдання і проблеми соціальної педагогіки.
4. Методи соціальної педагогіки.
5. Передумови становлення соціальної педагогіки як науки.
6. Основні проблеми періодизації історії соціально-педагогічної діяльності в Україні.
7. Основні етапи в історії розвитку соціальної роботи і соціальної педагогіки в нашій країні.
8. Соціально-педагогічні дослідження за кордоном.
9. Елементи соціальної педагогіки у розвитку вітчизняної педагогічної думки (українське шкільництво наприкінці ХІХ- початку ХХ ст.)
10. Соціалізаційна ідея педагогіки в працях Олександра Залужного.
11. Соціально-педагогічна діяльність Івана Соколянського.
12. Проблема соціального захисту дітей і молоді на основі «Загальної декларації прав людини», «Декларації прав дитини», «Конвенції про права дитини». Основні вимоги щодо роботи з правовими документами.
13. Основні категорії соціальної педагогіки.
14. Принципи соціально-педагогічної діяльності.
15. Соціально-педагогічна діяльність. Структура та функції соціально-педагогічної діяльності.
16. Професійний портрет (модель) соціального педагога/соціального працівника.
17. Соціальні ролі, теоретичні знання, практичні уміння, особистісні якості соціального педагога/соціального працівника.
18. Функціональний аспект діяльності соціального педагога (соціального працівника).
19. Кваліфікаційні вимоги до соціального педагога (соціального працівника).
20. Етичний аспект діяльності соціального педагога (соціального працівника).
21. Обов'язки і права соціального педагога/соціального працівника.
22. Професіограма соціального педагога. Зміст та структура професіограми.
23. Особистість соціального педагога/соціального працівника. Риси, які характеризують соціального педагога/соціального працівника.
24. Етика соціально-педагогічної діяльності.
25. Мета, сфера та спеціалізація діяльності соціального педагога.

26. Планування і організація роботи соціального педагога. Загальні вимоги, які забезпечують якісне планування.
27. Критерії ефективності роботи соціального педагога.
28. Основні форми планів соціально-педагогічної діяльності.
29. Діловодство соціального педагога. Види ділових листів.
30. Тезаурус в галузі соціальної педагогіки та соціальної роботи.
31. Загальне уявлення про соціалізацію, її сутність. Суб'єкт-об'єктний та суб'єкт-суб'єктний підходи до соціалізації.
32. Основні сфери соціалізації та етапи соціалізації.
33. Соціалізація як проблема соціальної педагогіки. Складові процесу соціалізації.
34. Соціальні інститути як організовані форми соціалізації.
35. Агенти, засоби та фактори соціалізації.
36. Соціально-психологічні механізми соціалізації.
37. Соціально-педагогічні механізми соціалізації.
38. Соціалізованість як результат соціалізації. Соціалізація як об'єкт дослідження в науках про людину і суспільство.
39. Ціннісний вимір соціалізації. Система цінностей соціального суб'єкта.
40. Нормативний та креативний аспекти соціалізації. П'ять типів способу адаптації за Робертом Мертоном.
41. Проблеми соціалізації в сучасних соціологічних теоріях.
42. Соціологічні знання як компонент соціалізації особистості.
43. Сім'я як мікрофактор соціалізації. Основні функції сім'ї в процесі соціалізації.
44. Сучасна сім'я, її проблеми, криза сім'ї. Правові засади державної політики у справах сім'ї та молоді.
45. Типологія сімей. Основні параметри сучасної сім'ї.
46. Моделі допомоги сучасній сім'ї. Алгоритм вивчення сім'ї.
47. Причини неправильного виховання у родині.
48. Помилкові батьківські авторитети за А.С. Макаренком.
49. Сусідство і мікросоціум. Сусідські відносини в сільській місцевості та місті.
50. Вплив мікросоціуму на процес соціалізації людини. Характеристика мікросоціуму.
51. Групи ровесників, характеристика їх складу. Види груп. Основні функції груп однолітків.
52. Виховні організації, їх роль та функції. Школа як соціально-психологічна група.
53. Особливості соціалізації дітей у школі. Робота соціального педагога у школі.
54. Громадські, державні, приватні організації, їх види. Універсальні та специфічні функції цих організацій.
55. Релігійні організації, їх роль та функції.
56. Тип поселення як мезофактор соціалізації. Особливості сільського способу життя і проблеми соціалізації.
57. Особливості селищного та міського способів життя і їх вплив на соціалізацію особистості.
58. Засоби масової комунікації, їх вплив на засвоєння соціальних норм і формування ціннісних орієнтацій особистості.
59. Субкультура та її ознаки. Функції субкультури. Мода як форма соціальної регуляції, її завдання.
60. Регіональні умови як мезофактор соціалізації особистості.
61. Країна як макрофактор соціалізації.
62. Етнокультурні умови. Роль етносу в соціалізації особистості.
63. Суспільство як макрофактор соціалізації. Рівень економічного розвитку суспільства, його вплив на соціалізацію людини.
64. Держава як макрофактор соціалізації, її аспекти.

65. Космос і проблема його впливу на життя людей на планеті Земля. Вчення В.І.Вернадського, В.М.Бехтерева, П.П.Лазарева, А.Л.Чижевського про вплив космічних сил на життя землян.
66. Глобальні проблеми людства.
67. Світові цивілізації як мегафактори соціалізації особистості. Вплив світових, планетарних процесів – екологічних, демографічних, економічних, військово-політичних на соціалізацію людини.
68. Поняття про соціально-педагогічну віктимологію, її функції та завдання.
69. Людина як жертва несприятливих умов соціалізації. Види жертв несприятливих умов соціалізації.
70. Об'єктивні фактори та суб'єктивні передумови перетворення людини в жертву несприятливих умов соціалізації.
71. Проблема мігрантів в сучасному світі.
72. Виховання, його види. Сімейне виховання – стилі, мета. Релігійне виховання, його рівні. Соціальне виховання, його складові.
73. Принципи соціального виховання.
74. Теорія соціального виховання, її функції. Роль фактів у розвитку теорії соціального виховання.
75. Поняття про суб'єкт і об'єкт соціального виховання. Види суб'єктів.
76. Особистість як індивідуальний суб'єкт соціального виховання.
77. Колектив як груповий суб'єкт соціального виховання. Цінності колективу.
78. Поняття про взаємодію. Структура взаємодії суб'єктів соціального виховання.
79. Взаємодія індивідуальних суб'єктів соціального виховання. Компоненти взаємодії. Цілі і види взаємодії.
80. Цілепокладання у соціальному вихованні.
81. Поняття про життєдіяльність. Сфери життєдіяльності людини: спілкування, пізнання, предметно-практична діяльність, ігри, спорт.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

До 30 балів –
за результатами складання
семестрового контролю

Рис. 2.1. Схема нарахування балів студентам за результатами навчання

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат», обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

З навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат» передбачено проведення 11 лекційних занять за денною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій										
			1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Денна	11	0,9	1,8	2,7	3,6	4,5	5,5	6,4	7,3	8,2	9,1	10

2.3. З навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат» передбачено проведення 11 семінарських занять за денною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного, лабораторного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права (затвердженого 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. Перерозподіл кількості балів в межах максимально можливої кількості балів за самостійну роботу студентів та виконання індивідуальних завдань, наведено в наступній таблиці:

№ з/п	10 тем	Номер теми										Усього балів	
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
1.	Максимальна кількість балів за самостійну роботу	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	20
	Усього балів											20	

2.5. За семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового заліку з навчальної дисципліни «Нарахування та облік соціальних виплат», студент денної форми навчання може максимально одержати 30 балів. Шкала визначення кількості балів та критерії оцінювання знань студентів за результатами семестрового контролю, подана у табл. 4.8 Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права.

Перерозподіл балів, в межах максимально можливого одержання їх кількості за надані студентами відповіді в письмовій формі на завдання залікового білета, наведено в таблиці

№ з/п	Алгоритм нарахування балів	Номер питань залікового білета			Разом балів
		1	2	3	
1.	Максимальна кількість балів за відповідь на питання білету	5	10	15	30,0
	Усього балів	5	10	15	30,0

3. Рекомендовані джерела

1. Бибик Д. Д. Соціальне проектування в структурі професійної підготовки майбутніх соціальних працівників. Актуальні дослідження в соціальній сфері : матеріали Восьмої міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 17 листоп. 2016 р.) / голов. ред. В. В. Корнещук. Одеса : ФОП Бондаренко М. О., 2016. С. 263–265.
2. Кревська Т.М. Організація роботи соціального працівника з дітьми, які мають обмежені можливості в соціально-реабілітаційному центрі «Родина» Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія : Педагогічні науки. 2017. Вип. 144. с. 368-371.
3. Николаева В.І. Організаційне забезпечення системи соціальної роботи в Україні: Сучасні реалії Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія : Державне управління. Том 30 (69) в. 3. 2019. с. 131-137
4. Рідкодубська Г. А. Теорія і практика підготовки до професійної мобільності майбутніх працівників соціальної сфери : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 – теорія та методика професійної освіти / Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія. Хмельницький, 2019. 657 с
5. Рябова Ю. М. Підготовка майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності в багатонаціональному середовищі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Чорноморський державний університет імені Петра Могили. Миколаїв, 2016. 238 с.
6. Чайковський М.Є. Теорія і практика соціально-педагогічної роботи з молоддю з особливими потребами в умовах інклюзивного освітнього простору : дис. на здобуття наук. ступ. док. пед. наук : 13.00.05 – соціальна педагогіка ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка» Старобільськ, 2016. 570 с.
7. A guide to the project management body of knowledge (PMBOK guide) : Sixth Edition / Project Management Institute, 2017. 537 p. URL: <http://faspa.ir/wp-content/uploads/2017/09/PMBOK6-2017.pdf>
8. Business cooperating with vocational education and training providers 502 for quality skills and attractive futures / P. Vroonhof, N. Durazzi, J. Secher et al. Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2017. 135 p. URL: <https://www.panteia.com/uploads/2017/12/Vet-Business-Cooperation-FinalReport-Panteia-14-Nov-2017-002.pdf>
9. Нормативно-правова база соціальної політики України: <https://www.msp.gov.ua/timeline/?t=6&from=&till=&g=156&cat=0&dn=&words=#tagpanel>

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://www.rada.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua>.
4. Офіційний сайт Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfm.gov.ua>.
5. Офіційний сайт Державна податкова адміністрація України. URL: <http://www.sta.gov.ua>.
6. Офіційний сайт Аудиторської Палати та Спілки аудиторів України. URL: <http://www.sau-apu.org.ua>.
7. Офіційний сайт газети «Дебет-Кредит». URL: <http://www.dtk.com.ua>.